

STEVERJANSKI VESTNIK

Steuerjan, trg Svoboda, 6

Izhaja enkrat na mesec

Izdaja S.K.P.D. Francišek B. Sedež: iz Steuerjana

Registriran na sodišču v Gorici, dne 7. marca 1968, štev. 72

UREDILCI: DAMJAN TERPIN (glavni urednik), VOGRIČ IVAN, HLEDE DAMJAN, TERCIC VOJA, HUMAR MARJANA
UPRAVNI SVET: MIRKO HUMAR, BORIS HLADNIK, EDI HLEDE (odgovorni urednik) — Listina tak

OPREMLILI: ČLANI DRUŠTVA (odgovorni: JELEKO KOMJANC)

SLIKA: DAVID PINTAR

Steuerjan,

april 1988

Leto

XX

Štev.

2

Ljubka Šorli

Česnjevi cvet

Razbohotil se je v vrtu
beli česnjevi cvet,
kakor bi krilatice božje
vabil na poset.

In nad njim sam Bog je zgrnil
sinji pajčolan;
vanj v prelepi vezenini
česnjevi cvet je vtkan.

Moja duša se potaplja
v to prelest, v ta car –
kakor česnjevi cvet bi pila
sonca topli žar.

Spedizione in Abb. Postale Gr. IV - 70% - Autoriz. Prov. Le PT GO

Periodico trimestrale

aprile-giugno 1988 n° 2

Andrej Sedej

OB STOLETNICI ROJSTVA ŠTEVERJANSKEGA ŽUPNIKA

CIRILA SEDEJA

1888 - 1988

Današnje praznovanje je natančna ^{rojstva} stoletnica vasega nekdanjega župnika g. Cirila Sedeja in tudi pod drugimi vidiki moremo najti nekatere bolj ali manj okrogle številke, ki so poveza ne z vami in z gospodom Cirilom: letos je 20 let njegove prisotnosti na vašem pokopališču, 68 let od dneva, ko je kot dušni pastir prvič prišel med vas in tu pastiroval polnih 48 let. Številke same so preveč suhi podatki in ne povedo veliko, zato lahko rečemo nekoliko druga če: njegovih sodobnikov, danes starih sto let ni več, redki med vami se še spominjate njegovega prvega prihoda na vaš grič - večina je del svojega življenja, večji ali manjši preživel z njim; prvi iz zadnje generacije, tisti, ki jih gospod Ciril ni več krstil - pa se tudi danes že poročajo.

Čas neusmiljeno teče in nam polzi skozi prste tako, da se še sami ne zavedamo. Ker poznamo nekaj današnjih in par včerajšnjih dogodkov, mislimo, da pač vse vemo. Kar neverjetno se nam zdi, da se leta 1888, ko je bil gospod Ciril rojen, v teh krajih ni kaj prida govorilo o Italiji, Slovenijo si je samo želelo, bila je seveda Avstrija, ki pa danes, z vsemi problemi okrog Waldheima, malo pomeni, neverjetno se nam zdi, da takrat ni bilo dveh Goric, da se ni bilo železnice po soški dolini - in kar je tudi mene presenetilo - da ste Števerjanci v tistem času Gorenjcem in Notranjcem, namesto vina prodajali kar mošt. Glede na danjšnji razvoj vinogradništva pri vas, je to res nekaj nezaslišanega!

Vendar pa vse stvari v življenju le niso tako nujno zapisane pozabi. Mislim na dogodke, ki imajo "zgodovinski vrednost" - ne zaradi časa, ki je pretekel od takrat do danes, temveč zaradi pomena, ki ga imajo v vsakem času znova in za vsako generacijo na svoj način. Ena od takih "nadzgodovinskih stvari" so razne ustanove, ki so postavljene v službo ljudi različnih generacij: v njih je delovala generacija očetov, njihovo delo danes prevzema jo sinovi, ki bodo delo ob primernem času prepustili potomcem. Ljudje se menja jo, časi in razmere se spminja jo, ustanove pa ostaja jo in so potrebne, vsaka na svoj način, mnogim generacijam. Kar pogledajte okrog sebe, koliko različnih ustanov imate tu na števerjanskem griču: cerkev, župnišče, kulturni dom, šolo, vrtec, vodovod, hotel...Vse to so ustanove, postavljene za ljudi, boljše rečeno v službo ljudem, da jih uporabljajo, da se ob njihovi pomoči bogatijo, kajti vsaka od njih odgovarja na določeno človeško potrebo. Gre torej za človeka, različnih generacij, ki je središče in končni cilj vseh teh različnih ustanov. Brez ljudi nima smisla ne cerkev, ne vodovod in ne hotel.

Prav v tem okviru "nadzgodovinskosti" in službe človeku vsake generacije - tudi današnje, želim zastaviti to razmišljanje o gospodu Cirilu. "Sedejev lik", je zapisano v PSBL, "je značilen primer duhovnika polpretekle primorske zgodovine, ki so razumeli znamenja časov in so se prav zaradi tega ukvarjali ne samo z verskim, ampak tudi z narodno-obrambnim delovanjem". Z drugimi besedami - njegovega dela ne moremo ločiti zgolj na neko "versko udeleževanje", temveč gre za obrambo narodnega, vsega človeškega. Kar pogledamo njegovo življenje - povsod je "bil zraven": v cerkvi, v šoli, na odru, v zadrugah in hranilnicah, na zbiranjanjih in shodih, veselicah in tečajih. Pa ne samo tako ljubiteljsko, v svoje zadovoljstvo, temveč z namenom, da določeno dejavnost organizira, uredi, napiše pravila, sprejme člane...Nekaj primerov: poskrbel je za ustanovitev župnije, zgradil cerkev in župnijski dom, sodeloval pri obnovitvi Kmečke hranilnice in posojilnice, bil pri organizaciji stavbene, mizarске in kovarske zadruge, pobudnik ustanovitve katoliškega prosvetnega društva, pobudnik uspeših taborov in srečanj, nudil moralno podporo pri nastanku Kmečko-delavske zveze, podprl ustanovitev Prosvetnega društva, ustanovil Marijino družbo, organiziral ljudske misije ne...Ste bili pozorni na besede "ustanovil", "organiziral", "nudil moralno podporo"... Bil

je torej pobudnik dejavnosti, ki so ljudi združevale, jim služile in jih medsebojno povezovali. Na različnih ravneh - verski, kulturni, gospodarski - vedno je v njih človek našel osebno obogatitev in stik z bližnjim, kajti skupne vrednote so bile podlaga tudi za osebno zblizevanje.

Mnoge organizacije in ustanove, ki so v Cirilovih časih zaživele, so v spremenjenih razmerah dobile drugačne oblike, ali pa celo prenehale - stavbna zadruga npr. danes ni več potrebna, hranilnice in posojilnice so bolj ali manj uspešno nadomestile banke, kulturno delovanje povezuje Sedejev dom - ostali pa sta do danes, v osnovi zelo malo spremenjeni, dve temeljni Cirilovi "ustanovi": župnija in cerkev.

Leta 1920 je ciril ob prihodu v Števerjan ob razrušenem svetišču delil usodo svojega strica, nadškofa Sedeja, ki je ob številnih podrtih cerkvah v škofiji, še posebno žaloval nad ruševinami Svete Gore:

"Leta 1917 je imelo svetogorsko svetišče praznovati dvestoletnico kronanja podobe Matere Božje, ali prišlo je drugače: mesto zlate krone pa je spletel sovražnik trnjevo krono oskrbnitve in prganjanja, mesto veselih pesem in slavnostnih govorov so grmela na sv. Goro žrela kanonov in se vsipale smrtonosne granate, ki so svetišče in vse druge tamkajšnje zgradbe preobrazile v kup neličnih razvalin. To je res razdejanje na svetem mestu, da kamen na kamnu ni ostal. Trebalo bi preroka Jeremija, da bi dostojno opel žalostno usodo tega svetišča in naše trpljenje."

Združimo torej naše moči! Vsak naj da svoj prispevek, mal ali velik: eden v denarju, drugi v blagu, tretji v roboti, četrti v molitvi. Zrno do zrna pogača, kamen na kamnu palača! Ve liko dela in ogromnih stroškov bo treba, ako hočemo obnoviti svetogorsko svetišče, samostan in druge potrebne zgradbe za romarje. Vendar Mati božja, vsemogočna priprošnjica nam bo gotovo pomagala. Hočemo ji postaviti vrh Svete Gore še lepše svetišče, ki bo spomin na strahno vojsko in sklenjeni mir, spomenik naše pobožnosti, požrtvovalnosti, trpljenja in zmage, glasno kazalo proti nebesom".

"Kup neličnih razvalin" je bil tudi opomin za števerjanski grič in tudi tu ste si postavili "spomin na strašno vojsko in sklenjeni mir", tudi vaša cerkev je "spomenik vaše pobožnosti, požrtvovalnosti trpljenja in zmage", tudi vam in vsem, ki prihajajo k vam, je cerkevna zgradba, posnetek oglejske zibelke slovenskega krščanstva, "glasno kazalo proti nebesom". In prav glede cerkve, sem v vašem župnijskem arhivu našel dva drobna, vendar pomenljiva podatka:

1. Konica vrh cerkvenega zvonika je uradno določena kot orientacijska točka, ki s podatki o zemljepisni širini ($45^{\circ} 58' 55''$) in dolžini ($1^{\circ} 08' 10''$), zgotavlja pravilno orientacijo;

2. Tabernakelj, ki ga imate v cerkvi je dar nadškofa Sedeja. Ohranjeno je pismo, v katerem leta 1919 nadškof takratnemu kuratu Jarcuže v drugo zagotavlja, da bo poravnal stroške za tabernakelj in še dodal za cerkveno opremo.

Morda se sprašujete, kako morem povezovati obe ugotovitvi s cerkvijo ali pa celo z župnikom Cirilom. Takole razmišljam:

Ko je gospod Ciril ustanavljal župnijo, ni imel pred očmi le papirjev in pravnih predpisov temveč žive ljudi, ki jih je hotel povezati z Bogom in med seboj; ko je gradil cerkev, ni razmišljal le o tisti zidani zgradbi, temveč, kot pravi apostol Pavel, o tistih živih kamnih, ki se vgrajujejo v duhovno zgradbo. Ne gre samo za zgradbo, ki vrh števerjanskega griča zavzema nekaj prostora, temveč za tisto duhovno prisotnost tukajšnjih kristjanov, ki s svojim življenjskim pričevanjem zagotavljajo pravilno duhovno orientacijo. In kot je cerkev tu pri vas vrh in obenem središče vasi - prav bi bilo, da bi bila tudi skupnost taka, tako je tudi Evharistija, srce vsakršnega krščanskega delovanja. "V moči svojega krščanskega poklica se verniki udeležujejo Evharistije in s tem postajajo delžni polnosti cerkvenega občestva: v lomljenju kruha se uresničujejo kot udje Gospodovega telesa in udje drug drugega".

Tko so zapisali škofje ob lanskim sinodu o laikih. In nadškof Segej, in župnik Ciril tudi, sta občestvo in Euharistijo zelo poudarjala. Brez edinosti ob tabernaklju ne more biti prave župnijske skupnosti, povezava med verniki je le slučajna, zunanja, neobvezna. Kako pa je vse drugače, kadar se živa Cerkev ob tabernaklju zaveda, da so vsi udje enega Kristusovega telesa, da vsi, vsak na svoj način, uresničujejo isto poslanstvo, da vsi romajo k istemu cilju naproti...Tu moremo najti tisto globoko povezavo med duhovno orientacijo cerkve in nega zvonika, živiljskim središčem nadškofovega tabernaklja, Cirilove daljnosežne ustanovitve župnijske skupnosti...

Praznovanje stoletnice rojstva našega nekdanjega župnika Cirila naj bi danes ne bilo samo neko nostalgичno obujanje spominov na tiste lepe "stare čase, ko je bilo vse drugače", temveč gre za življenje, ki ga živimo sedaj, gre za nas, tukaj in sedaj. V svojem času in s takratnimi ljudmi je gospod Ciril uspel zelo dobro organizirati versko in kulturno življenje tu v Števerjanu in s tem položil temelje skupnosti, ki je v moči povezave z Bogom, zna la graditi tudi skupnost tudi na izven cerkvenem področju. Vzrok je zelo preprost: župnijska skupnost, zbrana okrog oltarja, ob tabernaklju, v cerkvi, je sestavljena v vsakdanjem življenju iz prav istih članov. Isti človek, ki je član župnijske skupnosti in je v nede-ljo dopoldne v cerkvi, v vsakdanjem življenju opravlja najrazličnejša opravila: najdemo ga v vinogradu, v uradu, v politiki, v šoli, v trgovini, na radiu in bogve kje še. In kakor bogoslužno lomljenje istega kruha združuje deleženje enega Gospodovega telesa in medsebojno povezanost medposameznimi udi, tako je tudi nesmiselno krščanstvo, ki se deli na "tisto v cerkvi" in ono "v vsakdanjem življenju".

Žal smo v današnji porabniški mentaliteti prenesli poudarek z osebnostnega vidika celostne ga bogatstva na neko ločevanje "posameznih vidikov". Kot smo se navadili v samopostrežni trgovini nabrati tisto, kar "potrebujemo", kot uporabljamo različne "servise" - od zdravstvenega do mehaničnega - tako smo si razdelili tudi naše "duhovne potrebe". Potrebujemo na mreč nekaj kulture, nekaj vere, par koncertov na leto, vsakdanji časopis, nekaj ur televizijskega programa... Zato podobno kot v marketu ostanemo neprizadeti "individualisti" - kaj pa koga briga, kaj kupujem, saj kupujem za svoj denar in rešujem svoje probleme - tudi na področju ostalih dejavnosti uporabljamo ista merila. Tudi v skupnih stvareh je važno le moje mnenje, moji problemi, moj predlog načina reševanja... Še več, ne le, da vedno bolj postajamo zakrknjeni individualisti glede skupnih stvari, tudi v osebnem življenju ni mnogo drugače: vrednote so postale eden izmed "potrošnih artiklov", ne pa nujne sooblikovalke človekove osebnosti. Tako imam včasih občutek, da smo pripravljeni na razprodaji po ugodni ceni - kadar je seveda za to ugodna prilika - kupiti nekaj kreposti, malo vere, od časa do časa nekaj človečnosti...

Res, kako so naši časi različni od tistih, v katerih gospod Ciril in njegovi sodobniki niso bili tako neusmiljeno razdeljeni na tisoče "najbolj nujnih osebnih problemov" kot mi danes. Znali so namreč gledati navzven, na dogodke, na ljudi, katerih so živeli in so jih še kako želeli in terjali rešitve. Razlika med nami in njimi ni v pomanjkanju problemov, temveč v načinu reševanja: mi vsak na svoj način rešujemo svoje težave, takrat pa so znali v medsebojni povezanosti rešiti skupne probleme. In to uspešno.

Spomenik njihove pobožnosti, požrtvovalnosti, trpljenja in zmage, glasno kazalo proti nebesom so dogodki pred in po vojnih obdobjih, ki ga sami veliko bolj poznate kot jaz. Verjetno se boste strinjali, da je prav župnijsko občestvo najdragocenejša dediščina, ki vam jo je pustil v oskrbo župnik Ciril. To je ustanova, ki je tudi v današnjem času še kako potrebna in to je tista prava Cerkev - z veliko začetnico, ki je več kot le cerkvena zgradba, in je tudi že sama po sebi spomenik in predvsem duhovni orijentir prizadevanja živih kamnov števerjanske duhovne zgradbe.

Veliko sem razmišljal in danes porabim priložnost in povežem nekaj kamenčkov, ki sem jih mimogrede navrgel.

Simbolično in obenem obvezujoče se mi zdi, da tu na števerjanskem griču v neposredni bližini stojita Sedejev tabernakelj v cerkvi in Sedejev dom, oboje pa povezuje tolikoletno vsestransko delovanje župnika Cirila. Ali ni že to dejstvo nek opomin k tisti notranji enotnosti in edinosti, ki naj bo najprej v človeku samem - enotnost med božjim in človeškim, med tistim, kar je v cerkvi in onim v vsakdanjem življenju, združevanje vere in kulture, združevanje končno vsega človeškega? Ali ni prav župnijska skupnost, ki je veliko bolj važna kot cerkev iz kama in župnija na papirju, tisto občestvo, ki je isto v cerkvi, isto v kulturnem domu, isto v vsakdanjem življenju? Ali niste živi ljudje veliko bolj prpričljivi "spomeniki" in "kazala proti nebesom" kot pa vsi orijentirji vrh zvonika ali pa vzdane spominske plošče. Mislim predvsem na žive tabernaklje, ki bodo tudi v današnje razmere znali vnašati Sedejevega duha.

Prepričan sem, da plošča ob stoletnici rojstva župnika Cirila Sedeja ne bo ostala le vzdana na steni župnijskega doma, temveč bo neke vrste duhovno okno, opomin za vašega duha. Po dobno, kot vam že dvjset let govori Cirilov spomenik na pokopališču o minljivosti življenja, naj vam ta opomin, vrh števerjanskega griča, vsak dan znova pomaga dajati vašemu življenju pravilno smer.

0000000000

Gornje predavanje je imel v nedeljo, 10 aprila v števerjanski cerkvi Sedejev pranečak, duhovnik Andrej Sedej. Ob veliki udeležbi Števerjancev in številnih gostov, je bilo po maši odkritje spominske plošče, vzdane na steno ob vhodu v cerkev. Odkril jo je Metod Sedej, ki mu je bil župnik Ciril stric in birmanski boter. Na njej pa je zapisano: "CIRIL SEDEJ / * Cerkn 10.4.1888 - + Gorica 1968 / Pastir, učitelj, graditelj cerkve in župnišča / Pobudnik duhovnega, kulturnega in gospodarskega napredka / Branitelj ljudstva v dobi narodnega zatiranja in med drugo svetovno vojno / V hvaležen spomin postavilo župnijsko občestvo / 10.4.1988". Slovesnost je sledila maši pri kateri stapolg že omenjenega duhovnika, somaše in domci župnik A. Lazr valaše g. Marjan Komjan. Pri slovesni sv. maši je z izbranim programom sodeloval tudi mešani zbor, pod vodstvom T. Tozona in orgelsko spremljavo H. Sreberniča. Slovesno odkritje spominske plošče so popestrili še recitatorji K. Bednarik, V. Terčič, D. Hlede in M. Corsi z recitacijo Simona Gregorčiča. Spregovoril je nadalje član gospodarskega odbora Hadrijn Corsi. v imenu vsega števerjanskega verskega občestva. Slovesnost je zaključil mešni zbor, ki je zapel Brucknerjev Gradual in Venturinijevo domovinsko pesem Znamenje.

S.K.P.D. Frančišek B. Sedej je ob tej priliki izdalo spominsko brošuro z naslovom Kratek življenjepi župnika Cirila Sedeja. Napisal jo je Marjan Terpin. Obsega štirinajst strani z zanimivimi podatki in dokumenti o duhovnikovem življenju in je opremljena s fotografijami.

Govor Hadrijana Corsija ob odkritju spominske plošče župniku Cirilu Sedeju:

Spostovani in dragi gospod župnik Ciril Sedej!

Hvaležnost nas priganja, da se Vas spominjamo ob stoletnici Vašega rojstva. Vas, ki ste skoraj vse življenje preživeli v trudu in naporu med nami v Števerjanu.

V imenu vsega vernega občestva v Števerjanu Vam izrekam najiskrenejšo zahvalo za vse, kar ste storili za nas v 47 letih, ko ste bili med nami. Vseskozi ste nam bili oče, pastir in učitelj. Ob svojem prihodu v Števerjan ste našli tukaj materialno in duhovno razdejanje; z mladostno zagnanostjo ste se takoj vrgli na delo zaupajoč v božjo pomoč in sadovi niso izostali. Med hudo gospodarsko krizo v tridesetih letih ste svarili pred izselitvijo in nas navajali s svojim zgledom do ljubezni do domače zemlje in preroško napovedali: "V tej zemlji je zlato, ne zapuščajte je!".

Med nami ste postali duša gospodarske in kulturne, zlasti pa še duhovne obnove. Vaše poslanstvo se je odvijalo v smislu borbe za ohranitev verskih in narodnih svetinj. Zaradi zvestobe svojemu Bogu in svojemu narodu ste morali veliko pretrpeti.

Veliko ste storili za nas in ste nazadnje želeli preživeti med nami še svoj pokoj, da bi za nas trpeli in molili. Letos je že minilo dvajset let, odkar ste odšli od nas v večnost po zasluženo plačilo. Vaš lik in vaš zgled pa nam še vedno svetlo sijajo. Danes smo se vas hoteli spomniti s tem skromnim slavljem, s sveto mašo in s postavitvijo spominskega obeležja, ki naj tudi našim potomcem priča o vašem delu in vaši ljubezni do nas. Še vedno so nam živo v spominu besede, ki nam jih je ob vaši krsti povedal v tolažbo vaš veliki prijatelj, zdaj tudi že 10 let pokojni g. dr. Rudi Klinec: "Dragi Števerjanci, izgubili ste velikega prijatelja, dobili pa ste priprošnjaka v nebesih".

Naj vam dobri Bog bogato povrne z nebeskimi darovi vse dobro, ki ste ga storili za nas! Ker pa vas poznamo, vemo, da si od nas v znak hvaležnosti najbolj želite, da bi mi vsi še danes in tudi mladi rod z nami, živeli v naukih, ki ste jih nam toliko nesebično delili ter da bi vsi še naprej goreli za tiste svetle vzore, za katere ste vi tu med nami živeli in delali, trpeli in umrli.

Svečanosti odkritja spominske plošče, se je kot rečeno udeležila velika množica vernikov, med temi pa so bili tudi številni gostje, kot npr. dr. Mirko Špacapan, gđ. Marija Ferle-tič itd. Nismo pa med prisotnimi (čeprav je bil odbornik Miklus), zabeležili števerjanskega župana Ivana Humarja...

SLOVESNOST OB POBRATENJU ŠTEVERJAN - KOJSKO

Od sobote, 9. aprila je torej naša občina pobratena s Krajevno skupnostjo Kojsko. Na slovesnosti, ki je bila na ta dan v prostorih osnovne šole "Alojz Gradnik" v Števerjanu, sta števerjanski župan Ivan Humar in predsednik K.S. Kojsko podpisala listino o pobratenju.

Svečanosti se je udeležilo veliko ljudi z obeh pobratenih krajev, prisotni pa so bili tudi številni predstavniki političnih in verskih oblasti: predsednik goriške pokrajine Cumpeta, novogoriški župan Bašin, ki sta tudi pozdravila udeležence, župani drugih zamejskih goriških kvestor in prefekt slovenskih občin, predstavniki političnih strank, škofov vikar dr. Oskar Simsič in števerjanski župnik Anton Lazar itd.

Števerjanski župan Humar, opasan sitalijanskim "tricolorjem", je imel glavni govor, v katerem je skušal pojasniti, čemu pravzaprav pobratenje s Kojskom. Povedal je, da gre le za potrditev že itak tesnih medsebojnih stikov, sorodnih vezi in prijateljstev. Navzven pa se te vezi kažejo predvsem pri vsakoletnem pohodu Števerjan-Gonjače-Števerjan, v sodelovanju med sosednima borbovskima organizacijama in v sodelovanju med lovci z obeh krajev. Resnici na ljubo, in mimo vsakega propagandističnega značaja gornjih trditev pa je treba priznati, da gre za dokaj šibko sodelovanje in stike. Občinska uprava, če si je pobratenje res zaželela zato, da bi sosede še bolj povezala, bo morala v bodoče poskrbeti, da se bo sodelovanje razširilo še na druge dejavnosti, zlasti na kulturno področje. Brez vsakega pomena bi sicer bil podpis listine o pobratenu, če bi le-to ostalo samo pri občasnih skupnih proslavah in nato večerjeh ter pri lovu namerjasce po Sabotinu. Zato si je s pobratenjem prvzela obvezujočo nalogo, da sodelovanju med občani obeh krajev dà pravi smisel, ki bo pobratenje lahko v dostojni meri opravičil. To je naše mnenje.

Za kroniko moramo še povedati, da je podpis listine spremljala slovesnost s kulturnim programom, pri katerem so sodelovali osnovnošolski otroci iz Števerjana in Kojskega, godba na pihala z Dobrovega, dramska družina društva Sedej, moški zbor Briški grič ter deklški zbor iz Števerjana.

Naslovno stran vabila na slovesnost je pripravil domači umetnik, slikar Vladimir Klanjšček. Gotovo pa ni bila njegova krivda, da je bil tekst vabila najprej v italijanščini, šele nato pa v slovenskem jeziku, prav tako tudi plakati po zidovih in že omenjeni županov govor. Podobna slovesnost bo v Kojskem, v nedeljo, 3. julija.

PRERANO NAS JE ZAPUSTIL GRADIMIR GRADNIK

Pozno popoldne dne 16. aprila se je smrtno ponesrečil Gradimir Gradnik, s Plesivega ali Miro, kot smo ga vsi poznali. Nepričakovana smrt ga je zalotila na dvorišču rojstne hiše v Medani, kamor je bil s prikolco pripeljal pesek, ki bi sloužil za obnovo domačije in ureditev muzeja stricema Alojzu, pesniku in polkovniku JLA Vladimirju Gradniku.

Potem ko je raztovoril pesek s hidravličnim dvigalom prikolice, se le-ta ni vrnila v vodno ravno lego. Zato je Miro hotel znižati v mehanizmu pritisk, da bi se kason prikolice znižal. Pri tem pa je prikoličin pod nenadoma padel in Gradnik je zadobil smrtni udarec.

Žalostna vest se je v hipu razširila in nas vse globoko presunila.

Gradnik ni bil znan samo zaradi svoje uspešne gospodarske dejavnosti, vinogradništva in kletarstva. Čeprav so njegova vina znana po vsej Italiji in izven nje, saj je bil eden od prvih, ki so že v šesdesetih letih začeli z ustekleničevanjem briškega vina, smo ga poznali in cenili tudi kot politika. Potem ko je ob ustanovitvi Slovenske skupnosti pristopil k tej slovenski stranki iz vrst socialdemokratov, kjer je bil v letih sedemdeset občinski svetovalec in odbornik občine Krmin, se je odločil za samostojno politično nastopanje Slovencev v Italiji. V slovenski skupnosti so mu bile zaupane važne funkcije, med zadnjimi pa je opravljal dolžnosti pokrajinskega predsednika in deželnega podtajnika. Vršil jih je zagnano, vneto in odločno. Tisti, ki smo imeli priložnost z njim sodelovati pri strankinih sestankih vemo, da je bil Gradnik eden od tistih mož, ki jih bo stranka Slovenske skupnosti in vse zamejstvo le s težavo nadomestilo.

Bil pa je tudi prijatelj Števerjana in društva Sedej. Zelo pogosto je zahajal na naše prireditve, zlasti na naš Festival, ki ga je lansko leto tudi gmotno podprl. Bil pa je tudi zvest bralec našega lista in nam večkrat dajal koristne nasvete za njegovo urejanje.

Tudi zaradi tega smo se mu hoteli Števerjanci oddolžiti z udeležbo na njegovem svečanem pogrebu, ki je bil v Medani. Moški zbor, pod vodstvom Hermana Sreberniča mu je zapel v slovo pred domačo hišo in na pokopališču, kamor so ga po obredu v cerkvi, v spremstvu dvatisočgla ve množice, nesli k zadnjemu počitku njegovi prijatelji iz vrst Slovenske skupnosti.

Njegov najžoji sodelavec v stranki, Marjan Terpin se je od Gradnika poslovil z govorom ob odprtem grobu. Spomnil se je na vesele in žalostne trenutke, ki sta jih skupaj preživela ob delu za stranko v njeni borbi za narodne pravice. Kot prijatelja, zavednega Slovenca in sposobnega gospodarstvenika se ga je spomnil še dr. Drago Štoka.

Z žalostjo v srcu smo se razšli z medanskega pokopališča, kjer bo odslej v svoji rojstni, slovenski zemlji počival naš prijatelj - Gradimir Gradnik.

Ženi, hčerkama in ostalim svojcem izrekamo sožalje v imenu vseh prijateljev, ki jih je pokojni imel v Števerjanu.

SLOVENSKA SKUPNOST PREDLOŽILA ZAKON ZA ZAŠČITO SLOVENCEV V ITALIJI

Dne 18. marca je bil v senatu predložen zakonski osnutek za zaščito slovenske manjšine v Italiji, ki ga je pripravila edina slovenska stranka v državi - Slovenska skupnost. Predlož^ožen je bil preko senatorjev strank narodnih manjšin: valdostanske stranke Union Valdotaïne, sardinske Partito Sardo d' Azione, in južnotirolske Südtiroler Volks-Partei.

S tem je bilo uveljavljeno tudi v konkretnem pogledu, načelo manjšinske solidarnosti, saj je Slovenska skupnost s svojim predlogom prišla tudi uradno v Italijanski parlament, kjer bodo tako tudi njene teze v zvezi z zaščitnim zakonom enakopravno obravnavane kot predlogi drugih, vsedržavnih strank.

Zakonski predlog je prenovljen v primeri s prejšnjimi, ki so bili na podoben način vloženi v prejšnjih zakonodajnih dobah. Drugi člen navede seznam 36 občin, kjer bi se zaščita mora la izvajati, kar je posebnost v primeri npr. z zakonom, ki ga je predlagal PSI, ki določa, da bo to področje določila vlada, kar lahko privede do izredno nevarnih interpretacij. Med novostmi tega predloga SSK so še razna določila, ki zadevajo rabo jezika v javnosti, kriteriji za določitev števila funkcionarjev z znanjem slovenščine v javnih uradih, uvažanje slovenskega šolstva v Benečiji, poseben ustroj za upravo slovenske šole in še posebej usta novitev sklada pri vladnem komisarju, ki naj ob sodelovanju slovenskih predstavnikov upra - vlja finančna sredstva za kulturne in druge ustanove manjšine.

Slovenska skupnost je s tem dala bistveni prispevek k postopku za sprjetje zakona, ki ga Slovenci v Italiji zama pričkujemo že preveč časa. V svoji programski izjavi je ministr ski predsednik De Mita izjavil, da namerava njegova vlada "rešiti vprašanje slovenske manjšine", kar predstavlja obvezujočo nalogo zanj in za ostale stranke, ki sestavljajo vladno koalicio.

000000000

VOLITVE

26. junija bodo v naši deželi volitve za obnovo deželnega sveta, pokrajinskih svetov v Gorici in Trstu, občinskega sveta v Trstu in nekaterih drugih manjših občinah. To bo za vse stranke nova preiskušnja, zlasti pa za Slovensko skupnost. Ves njen napor bo usmerjen zlas ti v ponovno izvolitev predstavnika SSK v deželni svet. Tu ima SSK svojega svetovalca že od prvih deželnih volitev pred pred 25. leti in ga je tudi kasneje vedno obdržala. V zadnji mandatni dobi je SSK tudi član deželne večine, kar predstavlja za vso manjšino izredno pri dobitve, saj smo Slovenci s tem neposredno udeleženi pri upravljanju Dežele. Zato je ponovna izvolitev predstavnika SSK v deželni svet nujnost ne le za stranko SSK temveč za vse Slovence v naši deželi.

Razstava škofjeloškega slikarja

V kulturnem domu na Bukovju je bila v petek, 22. aprila otvoritev razstave grafik in akvarelov umetnika iz Škofje loke Staneta Žerka, ki jo je priredilo KD Briški grič. Razstava sodi v sklop prireditev, ki se v režiji omenjenega društva vsako leto odvijajo v Števerjanu ob prvem maju. Umetnika je predstavljal kritik Andrej Pavlovec, za kmajšnji kulturni program pa sta poskrbela violinist Alessandro Simonetta in pianist Aleksander Vodopivec.

00000000

PRIMORSKA POJE '88

Dva zbora iz Števerjana sta se letos udeležila pevske revije Primorska poje. Pevska skupina Števerjanci je nastopila v Idriji, v soboto, 9. aprila. Pod umetniškim vodstvom Tomaža Tozona se je na nastopu, ki je bil v osnovni šoli "J. Mihevc" predstavila z zanimivim programom: L. Hafnerja Samo en cvet, Bučarjevi K'nis liepa, k'nis luba in Majolčica, Pregljevo Oj le prebudi se, za konec pa še Luigija Pigarellija Morinella.

Laskavo se je o nastopu te skupine, ki jo sestavljajo člani ansambla L. Hlede, izrazil kritik v Primorskem dnevniku. To je tudi vzpodbuda za pevce, da nadaljujejo po na novo začrta ni poti.

Mešani zbor Sedej se je predstavil v Kulturnem domu v Podnanosu, kjer imajo bogato pevsko tradicijo, saj razpolagajo s kvalitetnim mešanim zborom, tam pa je bil tudi doma skladatelj že skoraj uradne slovenske himne - Prešernove Zdravljice - Stanko Premrl. Tudi mešani zbor Sedej se je predstavil s programom petih skladb: P.I. Čjkovskega Otče naš, Brucknerjevo Lo - cus iste, Mendelssohnovo Slovo od gozda, Ipavčevo Lahko noč in Kmramolčevo Ko bi jaz vede la. Občinstvo ki je dobesedno natrpalo dvorano, je bilo res navdušeno nad petjem našega zbora in zahtevalo "bis". Števerjanski pevci so tako pod vodstvom dirigenta Tomaža Tozona morali zapeti še priljubljeno Gregorčičevo pesem Znamenje. O nastopu števerjanskih pevcev je poročalo tudi ljubljansko Delo, ki v članku izpod peresa časnikarja Bogdana Pogačnika o koncertu iz Podnanosa, takole pravi o našem zboru: "... Ko pa je ob koncu, kot zadnji, mo gočni mešani zbor Frančiška B. Sedeja iz Števerjana v Italiji po burnem ploskanju dodal še himnično povzdignjeno Venturinijevo skladbo o domovini, na besedilo Simona Gregorčiča, je skozi okna, kljub spuščajočemu se večeru, v nabito polno dvorano prnilo sonce, po šipah pa so od zunaj trkali še premnogi ki niso mogli v dvorano... Vrhunec večera je bil (za konec)

nastop 50-članskega mešanega zbora iz Števerjana, v prmorskih narodnih nošah in pod vodstvom Tomaža Tozona, sicer člana Slovenskega okteta. Znanje, glasovi in občutje - vse je prišlo do izraza v skladbah Čajkovskega, Brucknerja, Mendelssohna, Ipavca in Kramolčevi prireditvi koroske ljudske ko bi jaz vedela. In med pevkami sopranistka Vida - res kot lepa Vida iz ljudske pesmi..."

Pozitivna ocena torej, saj je časnikar ocenil nastop našega zbora kot "vrhunec večera", kar tudi pevcem samim daje lepo zadoščenje.

oooooooooooo

Koncert mešanega zbora Hrast iz Doberdoba v števerjanski cerkvi

Mešani zbor Hrast iz Doberdoba slavi letos svojo 20-letnico ustanovitve. Za to priložnost je pripravil koncert, ki ga je že izvedel v domači cerkvi, v petek, 22. aprila. Pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča se je predstavil domačemu občinstvu in številnim gostom. Žuniya sv. Florjana in Marije Pomočnice ter društvo Sedej pa sta doberdobski zbor povabila v Števerjan, kjer bo koncert v nedeljo, 8. maja v števerjanski cerkvi. Začetek je točno ob 19.00 uri.

oooooooooooo

Darovi: ZA CERKEV V ŠTEVERJANU: N.N. 100.000; N.N. 100.000; N.N. 50.000; v spomin Ivane Klanjšček vd. Planjšček:hčerki 100.000; Albert Škorjanc 50.000; Remigij Ciglič 50.000; Milka Mužič 40.000; ZA SEDEJV DOM vnuki 100.000; za cerkveni zbor vnuki 100.000, za novo telovadnico pravnuki 100.000; v spomin + Ivane Klanjšček za cerkev, družini Florenin-Maraz 50.000; druž Becciu za novo telovadnico 50.000; sekcija SSK - Števerjan za Sedejev dom 100.000. V spomin + Jožefa Tomazič za cerkev v Števerjanu nečaki Jožef, Vida, Cvetka in Elza 200.000; Klementina Humar 50.000; Sekcija SSK Števerjan 50.000; Alenka in Jožica Terčič 50.000; Tomi in Marica Klanjšček 50.000; Lidiya in Dragica Klanjšček 100.000.

V spomin + mamo Ireno Bolčina - Bratina družini Bolčina - Bratina za cerkev v Števerjanu 100.000.

Za cerkev v Števerjanu Silvan Dorn 30.000; v spomin + Slavice Pavlin sestra Dora Hlade 50.000; N.N. 30.000; v pomin + Jožefa Tomazič sestra Jožefa 200.000; nečakinji Marija in Ana 200.000, za pevski zbor Števerjan 50.000; A. Černic ob 2. obletnici smrti Alenke za deklški zbor 50.000, za skavte v Števerjanu 50.000;

Ob smrti Jožeka družina Bertolini za mešani zbor 100.000; za Števerjanski vestnik Darko Dorn 10.000, Aleš Pintar 20.000.

RAZPIS 18. FESTIVALA NARODNOZABAVNE GLASBE

S.K.P.D. "F.B. SEDEJ" IN ANSAMBEL "LOJZE HLEDE"

r a z p i s u j e t a

18. FESTIVAL NARODNOZABAVNE GLASBE, ki bo v Števerjanu 2.in 3. julija 1988

a) Komisiji, ki ju bodo sestavljali strokovnjaki in predstavniki občinstva, bosta podelili sledeče nagrade:

1. Nagrada za 1. najboljšo izvedbo in trofej ansambla "L.Hlede" 1.000.000 £.
- 2) Nagrada za najboljšo melodijo 700.000 £.
- 3) Nagrada za 2. najboljšo izvedbo 500.000 £.
- 4) Nagrada občinstva 300.000 £.
- 5) Nagrada za najboljšo besedilo 200.000 £
- 6) Posebna nagrada za najboljši zamejski ansambel.

b) komisiji bosta sestavljeni:

- komisija za ocenjevanje besedil
- komisija za ocenjevanje glasbe

c) Organizator si prevzame stroške za kosilo, večerjo in prenočišče nastopajočih.

Za ansamble veljajo naslednji pogoji:

- 1) Na Festival se lahko prijavijo vsi slovenski ansambli, ki gojijo slovensko narodnozabavno glasbo.
- 2) Skladbi, ki ju bodo izvajali ansambli, morata biti izvirni ter prvič izvedeni na Festivalu v Števerjanu.
- 3) V prijavi morajo biti navedeni naslednji podatki:
ime, priimek, datum rojstva, bivališče vodje in članov ansambla;
v dvojezičnem vzorcu, ki se prilaga, morajo biti navedeni še naslednji podatki: ime, priimek, kraj in datum rojstva, bivališče članov ansambla. Podatki morajo biti točni in čitljivi.
- 4) Ansambli so dolžni poslati:
 - a) notno gradivo v enem vzorcu;
 - b) besedila pesmi;
 - c) izpopolnjeno priloženo tiskovino "prijava";
 - č) sliko ansambla;
 - d) dvojezično tiskovino;
 - e) kratko zgodovino ansambla.

5) Ansambli so dolžni sporočiti organizatorjem vsako spremembo v ansamblu.

6) Prijave se sprejemajo najkasneje do 31. maja 1988.

Naslov:

S.K.P.D. "F.B. SEDEJ" - ANS. "L.HLEDE"

TRG SVOBODE, 6

I - 34070 ŠTEVERJAN/S.FLORIANO DEL COLLIO (GO)

00000000

Pva seja odbora za Festival

Dne 19. aprila se je sestel odbor, ki skrbi za organizacijo Festivala. Sestavljajo ga: Mar ko Terčič, Franka Padovan, Ivan Maraž, Robert Beretta, Simon Komjanc, Bruna Terpin, Florjan Lango, Jelko Komjanc, Lojze Hlede, Boris Hladnik, Ivan Vogrič, Damijan Terpin.

Rzpravljali smo predvsem, kako bi organizirali in popestrili Festival, ki je letos že 18. po vrsti. Manifestacija zahteva nmreč od nas največ dela in ima svojstven kulturni pomen. Festival se bo letos odvijal 2. in 3. julija med Borovci.

Ker zahteva iz leta v leto več organizacijskih, zlasti pa še finannčnih naporov, se bomo le tos obrnili do vseh ustanov in vinogradnikov, ki bi lahko Festival na kak način podprli. Pripravljenost so izkazali že lansko leto, ko so nam velikodušno priskočili na pomoč. Upamo, da jim je naš Festival še pri srcu, saj vsi vemo, da presega meje Števerjana, ker je ena od največjih manifestacij v zamejstvu, kjer se moramo Slovenci iz dneva v dan boriti za svoje pravice, da ohranimo svoj jezik in kulturo. Govora je bilo tudi, da bi nedeljski pro gram popestrili s kakšnim gostom. Misel je padla na znanega Jako "Šraufcigerja". Sestavili smo tudi komisiji za glasbo in besedila.

Zdelo se nam je tudi prav, da bi na nedeljo po prireditvi imeli ples, zato bomo prve tri zmagovalce naprosili, da bi s svojim igranjem še nekoliko zadržali občinstvo. Priredili bo mo tudi tiskovno konferenco, ki bo teden dni pred Festivalom.

Franka Padovan

00000000

Prošnja za objavo:

Od vašcanke (ime je uredništvu znano) smo prejeli prošnjo, da Števerjancem prikažemo njeno situacijo: Na natečaju je dobila pravico do stanovanja na Sovenci. Čeprav ima to pravico že od 28. januarja t.l., na občini, najbrž zaradi birokratskih zapletov, še niso poskrbeli, da bi se lahko vselila. Na občini ji ba je tudi niso dali zadovoljivega odgovora.

Ker nimamo o zadevi točnejših informacij, se ne moremo spuščati v podrobnejšo oceno. Izražamo pa upanje, da bo občina čim prej storila svojo dolžnost, da se situacija uredi.

Uredništvo

000000000000

BRŠKI PRAZNIK

Lanskoletni dober izid Brškega praznika, ki je bil v lanskem maju med Borovci v Števerjanu, je člane društva Sedej vzbudil, da ga priredijo tudi letos. Tako so se odločili na svoji seji, ki je bila v začetku aprila.

Praznik bo v soboto 14. in nedeljo 15. ter soboto 21. oz. nedeljo 22. maja 1988. Opuščen je bil petkov večer, ker bi se sicer praznik preveč razvlekel. Tako pa bo program štirih dni še bolj pester.

V soboto, 14. maja bo zvečer tekmovanje v briškoli. Kot je že v navadi, bosta dobitnika za prvo nagrado prejela dva prašička, bogate pa bodo tudi ostale nagrade: pršuti, salame itd. Istočasno bo za tiste, ki se bodo želeli zavrteti, kakor se pač na šagri spodobi, ples z znanim ansamblom RŽ iz Kranja. Gre za skupino, ki je že večkrat nastopila na števerjanskem festivalu in tudi prejela najvišje nagrade. Tudi v Sloveniji jo uvrščajo med najboljše tovrstne ansamble. Isti ansambel bo igral tudi v nedeljo 15. zvečer, po kulturnem programu, ki bo vseboval nastop skupine mažoret iz Nove Gorice.

Naslednji konec tedna se bo Brški praznik nadaljeval: v soboto, 21. bo druga briškola, z enakimi nagradami, tako da bodo lahko znova poskusili srečo tisti, ki jim mogoče ne bo šlo preveč od rok na prvi briškoli. Plesalce pa bo zabaval ansambel HAPPY DAY'S iz Trsta, ki ga sestavljajo v glavnem člani kabaretne skupine Karst brother's, kar že samo pove, da gre za odlične glasbenike in pevce. Nedeljski kulturni program, ki se bo pričel v poznih popoldanskih urah bodo oblikovali gojenci števerjanske in novogr. glasbene šole, ter plesalke baletne skupine iz Štandreja. Na svoj račun bodo tokrat prišli tudi plesalci, za katere bo igral ansambel Prijatelj iz Gorice.

Upamo, da vreme ne bo nagažalo, če pa bi se mogoče kaj skisalo, se bosta briškoli odvijali v Sedejevem domu.

Skoraj odveč je povedati, da bodo za vse na voljo naša briška kapljica in jedi na žaru.

ČESTITAMO KAROLINI Z JAZBIN!

Ob navzočnosti ministra Santuza in drugih važnih osebnosti je bila poklicana na častni oder v prostorih goriškega ESPOMEGA v soboto 30. aprila, tudi naša 83. letna vaščanka Karolina Medvešček vdova Prinčič. iz Jazbin. Dali so ji visoko priznanje za vse delo in trud, ki ga je opravila v svojem dolgem, težkem a plodnem življenju. Še jo lahko videmo, kako ob nedeljah prihaja k maši v prijazno jazbinsko cerkev. Vedno je zvesta izročilom našega zdravega naroda.

Vsa dvorana ji je zaploskala, ko jo je na oder spremljal sin Izidor, ki se tudi udeležuje v raznih vaških organizacijah. Njen sin je tudi Jozef, dolgoletni občinski svetovalec izvoljen na listi Slovenske skupnosti.

Za ves trud in težave, pa tudi za stanovitnost in vztrajnost - so bila v njenem življenju tudi težka leta - ji je bila nagrada, ki jo je prejela skromno a vendarle pomembno priznanje.

Vsi vaščani se s Karolino veselimo in ji toplo čestitamo!

UMRL JE TOMAŽIČ JOŽEF.

Težko se je poslavljati od naših ljudi. In zopet moramo pisati o smrti našega vaščana. Zapustil nas je namreč Pepe Tomažič. Vsi smo ga dobro poznali, saj je pred leti mnoge naše starše in sorodnike prav on pokopal, kot dolgoletni grobokop. Ta posel je prevzel od svojega očeta.

Pokojnega Pepeta smo redno srečavali ob nedeljski deseti maši. Odslej ga bomo pogrešali.

Bil je tudi občinski svetovalec, izvoljen na listi Kmečko delavske zveze.

Čeprav se je njegovo življenje iztekalo v skromnosti, je vedno imel preudarno besedo in dober nasvet.

Zdaj počiva na števerjanski blagoslovljeni njivi. Želimo mu miren pokoj. Svojcem pa izrekamo naše globoko sožalje.

"IL PICCOLO" je v petek 8. aprila 1988 prinesel novico:

SAN FLORIANO

Uno slalom tra le buche

Via Oslavia è ridotta in uno stato pietoso dopo i lavori di scavo

Passi che sia ancora una strada bianca ma dover fare lo slalom tra le buche non è certo lo sport preferito dagli automobilisti.

E' questo il biglietto di presentazione di via Oslavia a San Floriano dal Collio. Lo hanno raccolto malvolentieri i numerosi turisti che, durante il ponte pasquale, hanno voluto trascorrere qualche ora di spensieratezza in collina. Se per gli ospiti è stata una esperienza sorpresa dover schivare una buca o procedere a passo d'uomo per non correre il rischio di trovarsi con le sospensioni rotte, il manto stradale «ratto» alla bell'e meglio ha fatto rizzare i capelli a più di un residente.

Lungo le strade erano stati eseguiti degli scavi per permettere una serie di allacciamenti, il «cantiere», però, è già stato chiuso. Il maltempo ha fatto la sua parte ma è arrivato il momento di dare una sistemazione più decorosa a via Oslavia.

Le buche in via Oslavia sono state coperte da terriccio, ma sono destinate a ricomparire alla prima pioggia. (Foto Bumbaca)

Po treh letih "napredne" uprave ni najboljše spričevalo taka novica v razširjenem dnevnem časopisu. To škoduje tudi vsem naporom delavnih Števerjancev, ki si prizadevajo da bi bil Števerjan štet za pomembno turistično točko.

Je temu kriva malomarnost ali nesposobnost naših izvoljenih občinskih upraviteljev?

TONČE IN PEPČE zato tokrat raje kar molčita,

in

